MONITOR

Na Rok Pańſki 1782.

Num: LXXXIV.

Dnia 16. Października

Wierność Krolom poddanych, ieſt rzecz należyta,
Gdyż na tym rząd krajowy i Rzecz-poſpolita
Zawiſty. Lecz przeciwnie rozerwa-nie ſtanow,
Bywa przyczyną kłotni, i cężkich kaydanow.

Kkkk Mości

Mości Panie MONITOR.

SZanuy BOGA a Krolowi wiernym bądź; nigdy dostoyności nieprzeday zdradzieczko. Ostrożne i spokoyne poddaństwo, bardziey cenić trzeba, niż niebespieczną i buntowniczą wolność. Rząd iest naywiększa wolności obrona, bo iako posłuszeństwo poddanych iest umocnieniem Krolow, tak też iest siebie samego obroną; dla czego ci, ktorzy naywyższą osłabiaią władzę, siebie sami ogałacaią z maiątku i wolności.

Przyrodzenie nie wiary iest, aby naprzod imie niewiernych skaziło potym zgoła z sił pozbawiło: i iako buntownictwo iest to ziele ktore w prętce wyrasta, tak rownie bez odwłoki wnic się odwra-

wraca; węzeł wzdradziectwie wiązany, podeyrzeniem łacno rozerwany bywa. Wyſtępki wielkie, ſą pełne boiaźni, i to co na początku naypomyślnieyſze zdawało ſię, gdy do ſkutku bydź ma przyprowadzone, nayniebeſpiecznieyſze zdaie ſię.

Gdy między Cezareyczykami i Francuzami wſzczęła ſię woyna. Xiąże Borbuńſki Franciſzkowi Krolowi Francuſkiemu i Panu ſwemu niewierny, do Karola V. Ceſarza uciekł ſię, ktorego gdy uczciwie Karol przyiał, pewnemu z przednich Panow dał znać aby Xiążęciu temu mieſzkania ſwego pozwolił i przygotował: Pan ten mądrze odpowiedział; że wprawdzie rozkazowi ſwego Pana po-

ſłuſznym będzie, i Xiążęciu pozwoli domu: lecz razem rzecze: powiedzcie Ceſarzowi, iż iak prętko Xiąże Borbuńſkie z domu mego wynidzie, na tych miaſt go z kreteſem wyniſzczę; iakoby Jego niewiara, i niepodciwością ſkazony miał bydź i dla tego niegodny, ktory dom, tylko dla mężnego ieſt.

Ktory niebeſpieczną zamyśla rzecz, w kagańce ſwą rzuca głowe, i w ręce kładzie o głowke temu, ktoremu ſię zwierzył ſkrytości; nieotoczona wolność ſama ſię gubi.

Wiele zależy rodzaiowi ludzkiemu ſtrzec i zmacniać, to co do iego oſtrożności ściąga ſię: te zaś

zdra-

zdrady wykorzeniać, ktore na zgube są nagotowane.

Obowiązek W. Mści Pana iest Rządcy słuchać, iego zaś dobroci ufać zdrowemu iest przyzwoita rozumowi. Cokolwiek czyni rządca myśl, że sprawiedliwie czyni, co roskaże wierzyć trzeba, że to madrze czyni: Uczynki iego są oczywiste lecz myśli utaione. Powinność nasza iedno przyiąć. Krolewskie albowiem Xsięgi, pisane zawiłym pismem bywaią, ktore ten tylko tłumaczyć może, ktory doskonale poznaie swoy Rząd, i Narodu potrzebe. Krolewskie zaś dzieła podobne są do rzek głębokich, ktorych pław uważamy, lecz o głębokości nie wiemy. Prawi dła Krolewskie nie maią bydź przeci-

ciwnie wypełniane. Nie baday się W. Mść Pan coć rozkazuią, i że rozkazuie się; ani pod pokrywko sumnienia nieposłusznym niebądź, bo uszanowanie Krola iest częścią pobożności ku BOGU. Sumnienie nie iest wzorem życia, ale oznaymicielem drogi; ani czynow W. Mści Pana usprawiedliwić nie może, tylko tyle ile BOG usprawiedliwia.

Widziałem że wierność iak ukarana była, iak zdobiło buntownictwo, a buntownictwo nadgrode wierności odniosło: iednak chce wiernym bydź, i rozkazom Pana mego miłościwego dosyć czynić, choć cierniem usłana będzie droga.

Poddany wierny nie inaczy iak

żoł-

żołnierz mężny, nakſztałt muru ſtały, ſtoi; przyimuie rany, i w ſamo ſkonanie Pana ſwego wychwala; te ſłowa wyroku Boſkiego rozważaiąc. Boy ſię BOGA a czciy Krola. Pamiętay na to, że Krolowie nieſkwapliwemi ſą, nierychło karzą, lecz ich kary ſą wielkie i ſurowe.

Scypio Afrykańſki gdy woyne toczył w Afryce, pokazał uzbroionych mężow, ktorych z ſobą miał z wyſoką wieżą na morzu, i rzekł; żadnego z tych nie maſz, ktoryby z roſkazu mego, wypadłſzy na wieżą, w morze wſkoczyć nie miał. Dziwna zgoła do wyrzeczenia rzecz, że w całym woyſku żadnego nie było, ktoryby Hetmanowi ſwemu w oſtatnim nawet

razie,

razie, nie był posłusznym. O iak szczęśliwa taka Rzeczpospolita!

Taka była Rzeczpospolita Lacedemońska, o ktorey gdy Teopompowi rządcy mowiono; w ten czas dobrze Lacedemonczykom iest, gdy rządzić Krolmi nauczyli się; odpowiedział: to raczey im się przytrafiło, że podbici bydź posłusznemi wyćwiczyli się.

Reszta w następuiącym Monitorze.